

ВІДГУК

офіційного опонента Лахмотової Юлії Валеріївни
про дисертацію **Ван Янься** на тему:

**«Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в
закладах загальної середньої освіти КНР»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

*Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими
науковими програмами.*

Актуальність дослідження зумовлена такими основними чинниками, як: процеси гуманізації освітнього процесу та особлива роль музичного мистецтва у розв'язанні цих завдань; значущість якісної музичної освіти школярів, яка здатна виховувати гармонійну особистість, її культуру і цінності; важливість формування у школярів цілісних знань та єдиної, цілісної картини світу; педагогічна доцільність порівняльних досліджень щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти різних країн світу, зокрема КНР та України.

На основі аналізу широкого спектру наукових джерел розкрито витoki ідеї реалізації міжпредметних зв'язків в музичній освіті в історико- педагогічній думці КНР та України, проаналізовано й уточнено суть основних понять, що стосуються проблеми дослідження: «міжпредметні зв'язки», «інтеграція», «освітня інтеграція»; схарактеризовано види та функції міжпредметних зв'язків у музичній освіті школярів.

Розкрито міжпредметні зв'язки музичного мистецтва з різними навчальними предметами (мова і література, математика, історія, географія, краєзнавство, інформатика, образотворче мистецтво тощо).

Схарактеризовано реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті музичної освіти школярів у закладах загальної середньої освіти КНР через упровадження інтегрованих навчальних курсів, реалізацію зв'язків музичного мистецтва з іншими навчальними предметами, урахування регіональності у процесі вивчення музики школярами.

Розкрито реалізацію міжпредметних зв'язків через організаційні форми (інтегровані уроки, проведення конкурсів, постанови музичних п'єс, вистав театру тіней, шоу талантів тощо) та методи (пальчикові ігри та різні ігрові вправи, метод «попутного» навчання, метод співу «по пальцях розкритої долоні», малюнок тушшю на рисовому папері за допомогою пензлика, малювання мелодії, метод проєктів, шумовий оркестр, складання пісень і віршів, порівняння пісень, написання мелодії до вірша, інсценізація, декламація, спів пісень, інтерпретація прослуханих музичних творів, визначення їх форми і жанру, сприймання та порівняння звучання музичних інструментів різних народів світу, зіставлення та порівняння музичних творів різних стилів тощо) музичної освіти школярів.

Визначено напрями використання педагогічно цінних ідей та узагальненого досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі шкільної музичної освіти в сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти, а саме: залучення практичної і художньої діяльності школярів у вивчення академічних предметів з метою здійснення рівномірного впливу на всі сфери розвитку особистості; організація спеціальної підготовки вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами; розширення принципів навчання в музичній освіті, зокрема застосування у процесі вивчення музики школярами принципу гармонії та балансу, що забезпечує спрямованість навчання на гармонійний, цілісний розвиток учнів, розумне чергування станів активності та спокою, здійснення цілісного впливу на особистість, створення сприятливого освітнього середовища; посилення міжпредметних зв'язків між навчальними предметами академічної та художньо-практичної спрямованості; використання специфічних організаційних форм, методів і засобів навчання (конкурси стародавньої поезії, театр тіней тощо), які адекватно відповідають потребам і можливостям дітей певного шкільного віку та сприяють формуванню цілісних, системних знань, емоційно- ціннісному сприйняттю дійсності; залучення інформаційно-комунікаційних технологій (масові відкриті онлайн-курси MOOC, дошка Seewo, онлайн- платформа Baike,

додатки для онлайн-занять фортепіано Skoove і Simply Piano тощо) у процес вивчення музики школярами; залучення всіх учасників освітнього процесу до проведення спільних заходів (календарні свята, виступи театру тіней, постановка музичних п'єс тощо), де здійснюється реалізація міжпредметних зв'язків.

Дисертаційна робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти; історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер № 0121U107474 від 22.01.2021 р.). Тема дослідження затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 1 від 27.02.2020 р.) і уточнена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 4 від 18.04.2023 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

– У результаті проведеного дослідження дисертанта: здійснене цілісне дослідження проблеми комплексного порівняльного аналізу теорії та практики реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР; з'ясовано, що реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР сягають у глибину віків, мають історичний характер і залежать від рівня соціально-економічного й освітньо-культурного розвитку суспільства на певному історичному етапі. Порівняльний аналіз генези ідей у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР та України дозволив визначити наявні відмінні риси означеної генези, зумовлені тим, що культура й освіта досліджуваних країн традиційно ґрунтується на різних світоглядних засадах (конфуціанство, даосизм). Було здійснено цілісне дослідження проблеми реалізації міжпредметних зв'язків у

процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР. Було схарактеризовано реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті шкільної музичної освіти в КНР через упровадження інтегрованої навчальної програми з музичного мистецтва, посилення зв'язку музики з іншими навчальними предметами (математикою, мовами та літературою, історією, краєзнавством, географією, образотворчим мистецтвом тощо) та врахування регіональності у процесі вивчення музики школярами (вивчення регіональних традицій, локальної музики). Було висвітлено форми (інтегровані уроки, творчі конкурси, музичні п'єси, вистави театру тіней, шоу талантів, фестивалі тощо) та методи (пальчикові ігри та різні ігрові вправи, метод «попутного» навчання, метод співу «по пальцях розкритої долоні», малюнок тушшю на рисовому папері за допомогою пензлика, малювання мелодії, метод проєктів, шумовий оркестр, складання пісень і віршів, порівняння пісень, написання мелодії до вірша, інсценізація, декламація, спів пісень, інтерпретація прослуханих музичних творів, визначення їх форми і жанру, сприймання та порівняння звучання музичних інструментів різних народів світу, зіставлення та порівняння музичних творів різних стилів тощо) реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР. Були визначено напрями використання педагогічно цінних ідей та узагальненого досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти.

Подальшого розвитку набуло відтворення та порівняння генези ідеї реалізації міжпредметних зв'язків в музичній освіті в історико- педагогічній думці КНР та України, характеристика міжпредметних зв'язків музичного мистецтва з іншими навчальними дисциплінами. *Уточнено* основні поняття дослідження («міжпредметні зв'язки», «інтеграція», «інтеграція в освіті»).

Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертаційна робота Ван Янься є порівняльним дослідженням, яке спрямоване на виявлення цінних ідей і позитивного досвіду у напрямку реалізації

міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами у закладах загальної середньої освіти КНР.

По-перше, цінним, з точки зору педагогіки, є здійснене комплексне дослідження проблеми реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами у закладах загальної середньої освіти КНР.

По-друге, цінним є розкриті наукові підходи: загальнонауковий підхід, історичний підхід, історико-типологічний, логіко-історичний, емпіричний, ретроспективний, діагностичний, проксиметричний, порівняльно-педагогічний, на основі яких розкривається методологічна складова проблеми дослідження та які надали змогу зіставити теорію та практику реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами у закладах загальної середньої освіти КНР.

По-третє, цінним є узагальнений досвід КНР із зазначеної проблеми за такими напрямками як зміст, форми, методи реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами у закладах загальної середньої освіти КНР.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз дисертаційної роботи Ван Янься та змісту наукових праць дисертанта дають підстави щоби зробити висновок стосовно наукової достовірності викладених автором результатів. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, забезпечуються чинною теоретичною базою, змістовним вивченням і критичним аналізом наукових праць не викликає сумніву.

Дисертаційна робота містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розкривають актуальну наукову проблему.

Результати дисертації впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10–595 від 29.08.2023 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 2323/01-35/57 від 28.09.2023 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра

Довженка (довідка № 1487 від 31.08.2023 р.), Рейнської художньої навчальної академії (довідка від 23.07.2023 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Структура роботи є логічною; дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (257 найменування, із них 28 китайською та 73 англійською мовами). Робота містить додатки (на 10 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 225 сторінок, із них основного тексту – 166 сторінок.

У вступі є усі необхідні елементи: обґрунтування теми дослідження, розкриття ступеня її розробленості, визначено та узгоджено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, наведено відомості про апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ **«Теоретичні засади проблеми реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР та України»** присвячено стану вивчення дослідженої проблеми, визначено основні напрями її розроблення у китайському науковому просторі та в українському науковому просторі. Було уточнено термінологічне поле дослідження. Проаналізовано джерельну базу та витoki ідеї міжпредметних зв'язків в музичній освіті школярів у світовій, китайській та українській педагогічній думці в контексті становлення та розвитку музичного мистецтва. Установлено, що ідея поєднання в межах одного заняття (або одного навчального предмету) різних підходів, поглядів й інформації щодо тієї самої проблеми, поняття, явища або процесу зародилась у процесі активного пошуку шляхів відображення цілісності природи у змісті навчального матеріалу. Охарактеризовано міжпредметні зв'язки у шкільній музичній освіті. Схарактеризовано можливості встановлення і реалізації у процесі навчання міжпредметних зв'язки музичного мистецтва з різними навчальними предметами.

Другий розділ «Досвід реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР» дисертанткою схарактеризовано реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті музичної освіти школярів у закладах загальної середньої освіти КНР. Розкрито реалізацію міжпредметних зв'язків через організаційні форми та методи музичної освіти школярів. Було з'ясовано, що учителями використовуються різні методи навчання, що передбачають активізацію всіх сфер особистості. Виокремлено труднощі, що впливають на успішну реалізацію міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики учнями закладів загальної середньої освіти в КНР. Визначено напрями використання педагогічно цінних ідей та узагальненого досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі шкільної музичної освіти в сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти.

Виходячи з аналізу основної частини роботи, доходимо висновку, що мета в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Дисертаційна робота Ван Янься за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації:

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру.

1. У дисертаційній роботі (Розділ І) виявлено неточності щодо вживання назв династій (...династії Ся і Шан (XXI–XI ст. до н.е.)...). Так, вказано назви правління Династії Ся та Шан (стор.27), але ця епоха має назву Епоха Шан-Інь (XVII – XI ст. до н.е.) де правили три Династії Ся, Шан, Чжоу.

2. У тексті дисертації (Розділ ІІ, стор. 102) вказані основні нормативно-правові документи щодо організації освіти в КНР, але цих документів більше і зміни щодо «Реформ предметів у сфері базового навчання» були оновлені у 2001 році зі змінами у 2011 році.

3. У підрозділі 2.2. автором схарактеризовано форми та методи реалізації міжпредметних зв'язків через форми та методи музичної освіти школярів. Вважаємо, що робота була б більш цікавою, якщо б здобувач надав узагальнену порівняльну таблицю.

4. У роботі розкриваються особливості роботи з деякими онлайн застосунками для навчання музичному мистецтву школярів. Утім, варто було б більш детально розкрити можливості використання інформаційно-комунікативних технологій для реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР та України.

Висловлені зауваження та побажання суттєво не знижують загальне позитивне враження про дисертацію. У цілому, робота виконана на високому теоретичному та практичному рівнях. Наукова новизна та практична значущість дослідження досягнуті, чітка логічна структура та науковий апарат є підставою для висновку, що дисертаційна робота «Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Основні положення дисертаційної роботи повно висвітлено у 17 працях (з них 13 – одноосібні): 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у міжнародному виданні, 10 тез доповідей у збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Висновок. Дисертаційна робота «Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР» є завершеним самостійним науковим дослідженням педагогічної проблеми. Робота має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для педагогічної

науки й практики. Дисертація відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, вимогам до оформлення дисертації, порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженими Наказом МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно Наказу МОН України від 31.05.2019 р. № 759) і Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р.), а її автор Ван Янься заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри східних мов та міжкультурної
комунікації, в. о. завідувачки кафедри
східних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного
університету імені В.Н.Каразіна

Юлія ЛАХМОТОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ЛАХМОТОВА ЮЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА 3141307200;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 3141307200;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 248197DDFAB977E5040000006AA8C9004C93C803;
Видавець кваліфікованого сертифіката: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 20:39 13.12.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 20:39 13.12.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)